

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 23.3.2022
COM(2022) 133 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, DET
EUROPÆISKE RÅD, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE
UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

**Beskyttelse af fødevarer sikkerheden og styrkelse af fødevarer systemernes
modstandsdygtighed**

1. INDLEDNING

Ruslands uprovokerede invasion af Ukraine har yderligere destabiliseret de i forvejen sårbare landbrugsmarkeder. Landbruget i hele verden er under pres som følge af covid-19-pandemien og klimaændringerne. I den seneste rapport fra Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringer (IPCC) dokumenteres det, hvordan truslen mod fødevare- og ernæringssikkerheden som følge af tørke, oversvømmelser, hedeølger og stigende vandstand allerede er blevet til virkelighed — en trussel, der forventes at vokse på grund af den globale opvarmning, der navnlig påvirker sårbare regioner¹.

Allerede inden invasionen var råvaremarkederne præget af en betydelig prisstigning, som på landbrugsmarkederne resulterede i en kraftig stigning i energi- og gødningsomkostningerne efterfulgt af en stigning i landbrugspriserne. Fødevarepriserne i EU er steget med 5,6 % sammenlignet med februar sidste år.

Fødevareforsyningen står ikke på spil i EU i dag. EU er i vid udstrækning selvforsynende med vigtige landbrugsprodukter, idet vi er en vigtig eksportør af hvede og byg, og vi er i vid udstrækning i stand til at dække vores eget forbrug af andre basisafgrøder såsom majs og sukker. EU er også stort set selvforsynende med animalske produkter, herunder mejeriprodukter og kød, dog med fiskevarer og skaldyrprodukter som en nævneværdig undtagelse.

Invasionen af **Ukraine og de stigende råvarepriser på verdensplan** presser imidlertid priserne på markederne for landbrugsprodukter samt fiskevarer og skaldyrprodukter op og **eksponerer sårbarheder i vores fødevaresystemer**, bl.a. vores afhængighed af importeret energi, gødning og foder. Dette resulterer i højere omkostninger for producenterne og vil påvirke fødevarepriserne, hvilket **vækker bekymring** med hensyn til **forbrugernes** købekraft og producenterne **indkomster**.

Handelsforstyrrelserne **vækker også alvorlig bekymring om den globale fødevaresikkerhed**, både som følge af krigens kortsigtede virkninger og den usikkerhed, der er forbundet hermed på længere sigt. De belejrede byer i Ukraine oplever en alvorlig mangel på fødevarer. Vigtige handelsstrømme af korn og oliefrø fra Sortehavet er praktisk taget gået i stå.

Krigen i Ukraine har ændret markedsforventningerne drastisk og har påvirket priserne på alle råvarer, også landbrugsråvarer til fødevareproduktion. Det er hovedsagelig det **globale hvedemarked**, der giver anledning til **bekymring om fødevaresikkerheden**. Priserne på futuresmarkederne for hvede er steget med 70 % siden invasionen. Den globale hvedeproduktion er truet af chok i både udbudsleddet som følge af Ukraines og Ruslands betragtelige andel af hvedemarkederne og chok i inputomkostningerne, navnlig i forbindelse med naturgas, kvælstofgødning og ilt. Det vil være nødvendigt at finde en erstatning for op til 25 mio. ton for at dække verdens fødevarebehov i indeværende og næste produktionsår².

¹ Climate Change [2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability](https://www.ipcc.ch/report/2022/impacts-adaptation-vulnerability/) | [Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability \(ipcc.ch\)](https://www.ipcc.ch/report/2022/impacts-adaptation-vulnerability/).

² Det skønnes, at der frem til udgangen af juni 2022 kommer til at mangle ca. 5 mio. ton hvede, som Ukraine ikke vil være i stand til eksportere. Under normale omstændigheder forventedes Ukraine desuden at eksportere yderligere 20 mio. ton hvede i produktionsåret 2022/23, hvilket risikerer ikke at

Mere end nogensinde er **tiden nu inde til at udvise solidaritet**. I denne meddelelse beskrives Kommissionens reaktion på den opfordring, som Det Europæiske Råd fremsatte i Versailleserklæringen af 10. og 11. marts 2022 til at fremlægge forslag til, hvordan problemet med de stigende fødevarerpriser og spørgsmålet om global fødevarer sikkerhed kan løses. Meddelelsen bygger på en vurdering af situationen (bilag 1) og på Kommissionens vision om et fair, sundt og miljøvenligt fødevarer system som beskrevet i den europæiske grønne pagt og i jord til bord-strategien. Der præsenteres **kortsigtede foranstaltninger til støtte for fødevarer sikkerheden og landbruget** i Ukraine, den globale fødevarer sikkerhed samt producenterne og forbrugerne i EU. Meddelelsen indeholder også en opfordring til at afhjælpe de mangler, som den tiltagende krise har afsløret, på en måde, som **sætter skub i omstillingen til bæredygtige, modstandsdygtige og fair fødevarer systemer** i EU og på verdensplan.

2. DEN GLOBALE FØDEVARESIKKERHED

Den russiske invasion af Ukraine risikerer at få alvorlige konsekvenser for den globale fødevarer sikkerhed, ikke alene i Ukraine, men også i mange lande med fødevarer underskud i Afrika (herunder i Afrika syd for Sahara), Mellemøsten og det vestlige Balkan. I kombination med de stigende fødevarer priser vil dette sandsynligvis føre til større fattigdom og ustabilitet i disse lande.

Fødevarer sikkerheden i det krigshærgede Ukraine vækker alvorlig bekymring, navnlig fordi Rusland tilsyneladende bevidst angriber og ødelægger fødevarer lagre og oplagringssteder. Det vurderes i forbindelse med FN's appel, at op mod 18 millioner mennesker i Ukraine vil blive berørt, herunder op mod 6,7 millioner mennesker, der for nylig er blevet internt fordrevet. Fødevarer manglen i byer og de flere millioner flygtninge og fordrevne betyder, at **Ukraine har akut behov for fødevarer hjælp**. Humanitære aktører såsom Verdensfødevarer programmet yder nu fødevarer hjælp og arbejder på at opskalere aktiviteterne. EU mobiliserer bistand både gennem civilbeskyttelsesmekanismen og den humanitære mekanisme. Den humanitære bistand fra EU er allerede undervejs og beløber sig til 93 mio. EUR fordelt på Ukraine og Moldova, herunder fødevarer hjælp og støtte til dækning af basale behov.

2022-høsten i Ukraine, der er kendt som Europas brødkurv, **vil blive væsentligt påvirket af krigsførelsen og den generelle uro**. De ukrainske landbrugere har brug for frø, diesel, gødning og plantebeskyttelsesmidler for at sikre produktionen. Kommissionen støtter Ukraine i at udvikle og gennemføre en kort- og mellemsigtet fødevarer sikkerhedsstrategi for at sikre, at rå- og hjælpepestoffer så vidt muligt når frem til bedrifterne, og at transport- og oplagringsfaciliteterne opretholdes, således at Ukraine kan brødføde sine borgere og i sidste ende genvinde sine eksportmarkeder. Kommissionen samarbejder med De Forenede Nationers Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO) på stedet i det vestlige Ukraine for at støtte små bedrifter og sikre landbrugsproduktionen. På anmodning fra Ukraines landbrugsmyndigheder vil Kommissionen desuden sikre, at adgangen til EU's markeder bevares og lettes på en fleksibel måde for både import fra og eksport til Ukraine. Ukraines regering har planer om at finansiere renterne af lån til landbrugere inden for rammerne af et program, hvortil der er afsat 25 mia. hryvnia (760 mio. EUR), som led i en række nye foranstaltninger, der

blive en realitet. I disse tal tages der ikke højde for eventuelle virkninger for den russiske hvedeeksport.

tager sigte på at afhjælpe det økonomiske chok som følge af krigen. Og sidst, men ikke mindst, yder EU's landbrugsorganisationer bistand og støtte til de ukrainske landbrugere.

Krigen har direkte indvirkning på fødevareforsyningerne på verdensplan (navnlig hvede, majs, byg og solsikkeolie) og på priserne på gødning og energi. De aktuelle bratte prisstigninger forværrer en allerede vanskelig socioøkonomisk situation, der skyldes covid-19-pandemien, tørke og andre konflikter. **I september 2021 oplevede mere end 161 millioner mennesker i 42 lande akut fødevaresikkerhed.** Næsten hvert tredje menneske i verden har ikke adgang til nok mad, og ca. 3 milliarder mennesker havde ikke råd til en sund kost. Disse tal risikerer at stige yderligere, hvilket betyder, at vi er endnu længere væk fra at nå verdensmålene for bæredygtig udvikling inden 2030. Ifølge en foreløbig FAO-analyse forventes antallet af underernærede på verdensplan at stige med 7,6 millioner (scenario med et moderat chok) op til 13,1 millioner mennesker (scenario med et alvorligt chok).

For mange lavindkomstlande og endda lande i den lavere mellemindkomstklasse resulterer disse omstændigheder i en **større (fødevare-)importregning** på et tidspunkt, hvor gælden er steget, og valutakurserne er under pres. Lande, der importerer en stor del af deres fødevarer, navnlig hvede, der er en basal råvare, fra Rusland og Ukraine (f.eks. i Afrika, Mellemøsten og det vestlige Balkan), påvirkes i svær grad og kan risikere at opleve stigende spændinger, der fører til social uro, radikalisering og ustabilitet. Lande, der er afhængige af importeret gødning til en betydelig del af deres landbrugsproduktion, hvoraf nogle også er afhængige af importeret hvede, vil opleve stigende omkostninger, som kan blive uholdbare og resultere i en ond cirkel, der i alvorlig grad truer høsten og dermed fødevareproduktionen i de nærmeste år.

Både de humanitære behov og omkostningerne i forbindelse hermed vil sandsynligvis stige og lægge yderligere pres på den humanitære bistand. Verdensfødevareprogrammet skønner f.eks., at dets driftsomkostninger som følge af den samlede virkning af stigende fødevare- og brændstofpriser vil stige med 26,1 mio. EUR om måneden i forhold til det nuværende niveau. Sammenlignet med niveauet før pandemien udgør disse ekstraomkostninger 63,8 mio. EUR om måneden.

EU er en meget vigtig humanitær aktør og udviklingsaktør hvad angår fødevare- og ernæringssikkerhed og yder betydelig finansiel og politisk støtte. Siden 2015 har EU brugt mindst 350 mio. EUR på humanitær fødevarebistand om året. Dertil kommer, at **EU i perioden 2014-2020 har afsat over 10 mia. EUR til udviklingssamarbejde med det formål at forbedre fødevaresikkerheden for de fattigste og mest sårbare, bidrage til at udrydde sult og til bedre at afhjælpe alle former for fejlnæring.** For perioden 2021-2024 har EU givet tilsagn om at anvende mindst 2,5 mia. EUR (1,4 mia. EUR til udvikling og 1,1 mia. EUR til humanitær bistand) på internationalt samarbejde med et ernæringsmæssigt formål. Inden for rammerne af det internationale samarbejdsprogram for 2021-27 vil EU støtte fødevaresystemerne i ca. 70 partnerlande.

Den **bratte, asymmetriske stigning i futurespriserne** siden Ruslands invasion af Ukraine **viser**, at det navnlig er **hvedemarkedet**, der giver anledning til bekymring om den **globale fødevaresikkerhed**. Det er ud fra et **geostrategisk synspunkt helt afgørende**, at EU bidrager til at dække produktionsgabene og dermed til at afhjælpe den globale mangel på **hvede**, der forventes at opstå. **EU er ikke alene nettoeksportør af**

hvede, men har også det højeste udbytte på verdensplan³. Siden sidste sommer har EU eksporteret 19 mio. ton hvede, og der forventes en eksport på yderligere 13 mio. ton indtil udgangen af juni. Dette tal kan stige en smule som følge af høje priser, der tilskynder til eksportsalg. Udsigterne for EU's vinterhvedehøst i 2022 er gode, eftersom arealerne blev forøget med 1 % sammenlignet med sidste år, og afgrøderne ikke led under ugunstige vejrforhold i de medlemsstater, der tegner sig for den største produktion.

På **kort sigt** følger og analyserer Kommissionen regelmæssigt fødevarepriserne og spørgsmålet om fødevarer sikkerhed — en opgave, der skal koordineres med andre globale aktører og omfatte lagerbeholdninger på nationalt og regionalt niveau. Dette skal så vidt muligt ske på grundlag af landbrugsmarkedsinformationssystemet (AMIS). Kommissionen overvåger behovet for de råvarer, som der kun findes begrænsede lagre af på verdensplan, med henblik på at sende de rette markedssignaler til at sætte skub i en bæredygtig produktion heraf. **Den humanitære bistand bør intensiveres** for at hjælpe lavindkomstlande med fødevareunderskud samt konfliktramte lande i Nordafrika, Mellemøsten, Asien og Afrika syd for Sahara. Bistanden bør i det omfang, det er relevant, ydes i overensstemmelse med en trestrengt indbyrdes sammenhængende tilgang, dvs. baseret på sammenhængen mellem humanitær bistand, udviklingsbistand og fred, og den bør bidrage til at udvide arbejdet i det globale netværk til bekæmpelse af fødevarekriser til at omfatte det nationale og lokale plan. På det første europæiske humanitære forum (21.-23. marts 2022) blev der opfordret til et **Team Europe-samarbejde om at afhjælpe den humanitære fødevarer sikkerhedskrise på verdensplan**. I kraft af løftestangseffekten af deres kollektive indsats kan EU og dets medlemsstater sammen øge den humanitære bistand til nødhjælp og hjælp til genopbygning.

Det foreslåede **EU-nødhjælpsprogram** til fordel for Ukraine (330 mio. EUR) har til formål at bidrage til at lindre den ukrainske befolknings lidelser som følge af den russiske invasion ved at sikre adgang til basale varer og tjenesteydelser samt beskyttelse. Foranstaltningen skal også både bidrage til at styrke landets modstandsdygtighed generelt og dets modstandsdygtighed over for hybride trusler ved at styrke regeringens, de økonomiske aktørers, mediernes og civilsamfundets kapacitet til at modstå virkningerne af krisen og bidrage til landets genopretning. Der vil også blive fokuseret på genopbygningen af mindre civil infrastruktur og den strategiske planlægning heraf samt energisikkerhed.

Dette kan i de tilfælde, hvor støttebetingelserne er opfyldt, suppleres med makroøkonomisk bistand til afhjælpende foranstaltninger til støtte for de grupper, der er hårdest ramt af de stigende (fødevare-)priser, og med bistand til udvikling af sociale beskyttelsesmekanismer. **EU kan også fortsat integrere gældslettelse i den bredere politiske dialog og de forskellige finansieringsstrategier og -foranstaltninger for at støtte den grønne genopretning**. Der bør indføres mekanismer, der har til formål at forebygge fremtidige chok, før de opstår, og mindske deres virkninger, hvis de opstår, i stedet for at reagere på konsekvenserne heraf.

EU vil desuden fortsat, også i internationale fora, arbejde intenst på at undgå, at der indføres **restriktioner for og forbud mod eksport af fødevarer**, eftersom sådanne foranstaltninger tidligere har vist sig at være katastrofale, hvilket krisen i 2007-2008 var et tydeligt eksempel på rundt om i verden. Koordinering inden for rammerne af WTO vil

³ Det gennemsnitlige hvedeudbytte i EU ligger på 5,3 t/ha sammenlignet med 4,3 t/ha i Ukraine og tæt på eller under 3 t/ha andre steder i verden.

være afgørende. Importlandene tilskyndes til at sikre en større diversificering af fødevareforsyningskilderne for at øge modstandsdygtigheden. Desuden er velfungerende globale forsyningskæder og logistik en forudsætning for den globale fødevaresikkerhed.

På **mellemlang sigt** vil EU fortsat støtte lande i omstillingen til modstandsdygtige og bæredygtige landbrugsfødevaresystemer og akvatiske fødevaresystemer. Støtten omfatter analytisk og politisk støtte i forbindelse med opfølgningen af topmøderne i 2021 om henholdsvis fødevaresystemer og ernæring med henblik på vækst. EU vil i denne forbindelse intensivere sit internationale samarbejde om fødevareforskning og -innovation, herunder spille en ledende rolle i Den Rådgivende Gruppe for International Landbrugsforskning (CGIAR). Der vil blive sat særligt fokus på tilpasning til og modvirkning af klimaændringer og bæredygtig forvaltning og beskyttelse af naturressourcerne, f.eks. ved hjælp af agroøkologi, landskabsforvaltning og skovlandbrug, diversificering af handelsstrømme og produktionssystemer samt reduktion af madtab og madspild. EU vil desuden intensivere sit internationale samarbejde om ernæring og sund kost, f.eks. gennem humanitær bistand, og det internationale samarbejde om modstandsdygtige og inklusive værdikæder. For Afrikas vedkommende kan handlingsdagsordenen for omstilling af landdistrikterne under partnerskabet mellem Den Afrikanske Union og EU, som blev vedtaget i 2019, danne grundlag for et øget samarbejde.

EU er rede til sammen med internationale organisationer og inden for rammerne af den igangværende G7-proces at kortlægge behovene hos de lande, der er nettoimportører af fødevarer, og om nødvendigt reagere med målrettet støtte til disse landes dagsordener (f.eks. tilpasset efter de nationale køreplaner, der er udarbejdet som opfølgning på FN's topmøde om fødevaresystemer, og det samlede landbrugsudviklingsprogram for Afrika (Comprehensive Africa Agriculture Development Programme (CCADP))).

EU tilskynder aktivt det internationale samfund til hurtigst muligt at opskalere den multilaterale indsats, der gøres i tillæg til den humanitære bistand. Dette omfatter sikring af, at FN-organer med fødevaresikkerhedsrelaterede mandater er i stand til at træffe de nødvendige foranstaltninger. Fødevaresikkerhed er f.eks. en helt central del af FAO's mandat. FAO spiller en nøglerolle med hensyn til at analysere og håndtere de virkninger, som Ruslands invasion af Ukraine har på de internationale fødevaresystemer, og med hensyn til at hindre en yderligere forværring, idet der sættes særligt fokus på at beskytte de mest sårbare. EU arbejder også på at sikre, at fødevaresikkerhed integreres i hele FN-systemets indsats, bl.a. i FN's Sikkerhedsråd og FN's Generalforsamling, for på den måde at bekræfte international fred og sikkerhed.

Kommissionen foreslår følgende og opfordrer medlemsstaterne til at:

- udvise solidaritet med Ukraine ved at yde **fødevarerhjælp, humanitær bistand og støtte til landets landbrugssektor og fiskerisektor** i tæt samarbejde med internationale partnere
- **fortsat integrere gældslettelse i den bredere politiske dialog og i de forskellige finansieringsstrategier og -foranstaltninger for at støtte den grønne genopretning**
- sikre regelmæssig opfølgning på og analyse af fødevarerpriserne og spørgsmålet om fødevarerikkerhed, herunder lagerbeholdninger på nationalt og regionalt niveau — en opgave, der bør koordineres med andre globale aktører, og stille lagre til rådighed for lande i nød
- fortsat støtte landene i omstillingen til modstandsdygtige og bæredygtige landbrugsfødevarer-systemer og akvatiske fødevarer-systemer
- optrappe den **humanitære bistand til de regioner og befolkningsgrupper, der er hårdest ramt af manglende fødevarerikkerhed**
- i de tilfælde, hvor støttebetingelserne er opfyldt, **overveje makroøkonomisk bistand til lavindkomstudviklingslande med fødevarerunderskud** med henblik på gennemførelse af afbødende foranstaltninger til støtte for de grupper, der er hårdest ramt af de stigende (fødevarer-)priser
- arbejde, også i internationale fora, for at undgå, at der indføres **restriktioner for og forbud mod eksport af fødevarer**, og arbejde for et **velfungerende indre marked**.

3. FØDEVARESIKKERHED I EU

3.1. Tilgængeligheden af fødevarer og prisoverkommelighed

For EU **står tilgængeligheden af fødevarer ikke på spil**, men der er risiko for, at **fødevarerpriserne ikke længere vil være overkommelige** for personer med lav indkomst.

EU er i vid udstrækning selvforsynende med mange landbrugsprodukter og er nettoeksportør af hvede. EU er imidlertid en betydelig nettoimportør af specifikke produkter, som kan være vanskelige (hurtigt) at finde en erstatning for, f.eks. foderprotein, solsikkeolie samt fiskevarer og skaldyr-produkter. Der er ingen risiko for, at forbrugerne kommer til at opleve udbredt mangel. Selv om den stabile fødevarerforsyning i EU ikke er i fare, er disse sårbarheder sammen med de stigende inputomkostninger i fødevarerforsyningskæden med til at presse fødevarerpriserne yderligere op. Hvis de væsentligt højere produktionsomkostninger på bedriftsniveau ikke kompenseres af højere priser, kan dette påvirke forsyningssikkerheden.

Kommissionen har i lyset heraf for nylig oprettet en **europæisk kriseberedskabs- og indsatsmekanisme for fødevarerikkerhed (EFSCM)**⁴, som har til formål at styrke den koordineringsindsats, som de europæiske og de nationale forvaltninger samt de relevante

⁴ COM(2021) 689 af 12.11.2021 "Beredskabsplan til sikring af fødevarerforsyningen og fødevarerikkerheden i krisetider".

tredjelande og de private interessenter gør for at sikre fødevareforsyningen såvel som fødevaresikkerheden i krisetider. Der skal i forbindelse med mekanismen, som påbegyndte sit arbejde den 9. marts 2022, foretages en **grundig kortlægning af risici og sårbarheder i EU's fødevareforsyningskæde**, som skal følges op med henstillinger og passende afbødende foranstaltninger.

Et **velfungerende indre marked er forudsætningen for, at EU kan sikre fødevareforsyningerne og opretholde fødevaresikkerheden, også under den nuværende krise.** Vores forsyningskæder er indbyrdes forbundne, og enhver uberettiget restriktion for det indre marked kan få utilsigtede konsekvenser, der kan true vores forsyning af sikre fødevarer. Kommissionen er stærkt imod medlemsstaternes foranstaltninger til at beskytte den indenlandske fødevareforsyning ved at forhindre eksport. Sådanne **handelsforvridende foranstaltninger er som udgangspunkt inkompatible med det indre marked og vil i sidste ende have en negativ indvirkning på fødevaresikkerheden.** Det er vigtigt, at medlemsstaterne koordinerer deres foranstaltninger med henblik på at forbedre handelsstrømmene og bringe råvarer og fødevarer derhen, hvor der er mest behov for dem. Oprettelsen af **nødinstrumentet for det indre marked** vil yderligere styrke Unionens beredskab og reducere risikoen for uberettigede restriktioner. Kommissionen og medlemsstaterne **screenes udenlandske direkte investeringer (FDI)** inden for rammerne af forordning (EU) 2019/452, som fastsætter, at de kan overveje den potentielle virkning af udenlandske direkte investeringer for forsyningen af kritiske rå- og hjælpestoffer og fødevaresikkerheden. Nye sager vil blive underkastet en tilbundsgående vurdering af deres potentielle indvirkning på fødevareforsyningen og fødevarepriserne.

Der bør sættes særligt fokus på de mest sårbare, herunder flygtninge fra Ukraine og personer med lav indkomst, der allerede er berørt af de høje energipriser og stadig lider under det socioøkonomiske chok forårsaget af covid-19-pandemien. Undersøgelser har vist, at husholdningerne efter stigningen i fødevarepriserne i 2008 har købt færre frugter og grøntsager og skiftet til billigere fødevarer, der ofte er kalorietætte og næringsfattige (de indeholder med andre ord ikke de vitaminer, mineraler og fibre, der er så vigtige for sundheden).

I en **situation med stigende fødevarepriser** er socialpolitiske foranstaltninger vigtige, både for at beskytte de mest sårbare borgere mod manglende fødevaresikkerhed og for at sikre, at alle har råd til tilstrækkelige mængder sunde og nærende fødevarer, navnlig sårbare grupper såsom familier med børn, ældre og personer med lav indkomst. Disse skal indgå i en integreret tilgang med henblik på at tackle de grundlæggende årsager til fattigdom og social udstødelse. Den europæiske børnegaranti indeholder desuden en vejledning, som medlemsstaterne kan gøre brug af med henblik på at sikre reel adgang til tilstrækkelig og sund ernæring for børn i nød, herunder mindst ét gratis sundt måltid hver skoledag.

Medlemsstaterne kan trække på EU-midler fra f.eks. Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede (FEAD). Denne fond yder støtte til EU-landenes indsats for at levere fødevarer og/eller elementær materiel bistand til de socialt dårligst stillede og har gjort det muligt at yde fødevarehjælp til over 15 millioner mennesker. Medlemsstaterne kan supplere deres ressourcer ved at mobilisere genopretningsbistanden til samhørighed og til områder i EU (REACT-EU), ligesom de kan gøre bedst mulig brug af den yderligere fleksibilitet i forbindelse med deres FEAD-programmer, der tilvejebringes af samhørighedsaktionen for flygtninge i Europa (CARE), som Kommissionen for nylig har fremsat forslag om.

For at afbøde virkningerne af høje fødevarepriser for de mest sårbare kan medlemsstaterne **nedsætte momssatserne** og tilskynde de økonomiske aktører til at sænke priserne for forbrugerne. I december 2021 nåede Rådet til enighed om en reform af momssatserne på EU-plan, som giver medlemsstaterne mulighed for yderligere at nedsætte deres satser — helt ned til 0 % for visse varer og tjenesteydelser, der opfylder basale behov, navnlig fødevarer. Medlemsstaterne kan allerede gøre brug af denne mulighed, ligesom de kan foretage engangsoverførsler til husholdningerne som en effektiv løsning på problemet med prisoverkommelighed.

3.2. Stabilisering af EU's landbrugsmarkeder og støtte til producenterne

Markedsdynamikken påvirker producenternes valg. For at lette presset fra de høje priser kan justeringer på kort sigt reducere efterspørgslen efter brændstof og gødning og øge udbuddet ved f.eks. at tilskynde til, at der i større omfang sås vårhvede. Landbrugene anvender i stigende grad bæredygtige metoder, og dette bør tilskyndes yderligere.

Den fælles landbrugspolitik og den fælles fiskeripolitik omfatter en række foranstaltninger, herunder et **prissikkerhedsnet** og muligheden for at træffe **ekstraordinære foranstaltninger**. Disse foranstaltninger kan anvendes for at sikre stabile markeder og imødegå ekstraordinære omstændigheder. Måltrettet støtte til producenter, der står over for stigende inputomkostninger, er nødvendig, men må ikke undergrave de langsigtede mål om et mere modstandsdygtigt og bæredygtigt fødevarer-system.

Kommissionen **overvåger nøje den nuværende situation** på grundlag af de markedsanalyseværktøjer, der er udviklet siden 2008⁵. For bedre at kunne overvåge lagerbeholdningerne i denne situation med høje priser og opfattelsen af, at der er usikkerhed om forsyningerne, vil Kommissionen foreslå, at medlemsstaterne **indberetter månedlige data om private lagre** af vigtige fødevarer og foderstoffer, således at det er muligt at give et rettidigt og nøjagtigt billede af, hvilke mængder der er rådighed.

I lyset af den nuværende ekstraordinære situation har Kommissionen foreslået en **støttepakke på 500 mio. EUR**, som skal tilvejebringes ved bl.a. at gøre brug af krisereserven, for at støtte de producenter, der er hårdest ramt af de alvorlige konsekvenser af krigen i Ukraine. Medlemsstaterne kan på grundlag heraf yde finansiel støtte til landbrugere for at bidrage til den globale fødevarer-sikkerhed eller afhjælpe markedsforstyrrelser som følge af højere inputomkostninger eller handelsrestriktioner. Det bør prioriteres at støtte landbrugere, der anvender bæredygtige metoder, samtidig med at det sikres, at foranstaltningerne er rettet mod de sektorer og de landbrugere, der er hårdest ramt af krisen. For at afhjælpe potentielle likviditetsproblemer i dette efterår vil Kommissionen give medlemsstaterne mulighed for fra den 16. oktober 2022 at udbetale **større forskud på direkte betalinger** og areal- og dyrerelaterede foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne.

Hvad angår forsyningerne er EU's indsats begrænset af tilgængeligheden af frugtbar jord. For at udvide EU's produktionskapacitet har Kommissionen i dag vedtaget en

⁵ EU's observatorier for landbrugsfødevarer: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/overviews/market-observatories_da. Det Europæiske Markedsobservatorium for Fiskevarer og Akvakulturprodukter (EUMOFA): <https://www.eumofa.eu/>. Kortsigtet prognose for markedet for landbrugsprodukter, næste udgave berammet til den 4. april 2022: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures/markets/outlook/short-term_en#arablecrops.

gennemførelsesretsakt, der undtagelsesvis og midlertidigt giver medlemsstaterne lov til at **fravige visse forpligtelser vedrørende grøn omstilling**. Der er specifikt tale om at give medlemsstaterne **lov til i 2022 at producere en hvilken som helst fødevare- eller foderafgrøde** på braklagt jord, der indgår i miljømæssige fokusområder, samtidig med at det fulde niveau for den grønne betaling opretholdes. Denne midlertidige fleksibilitet vil gøre det muligt for landbrugerne at tilpasse og udvide deres afgrødeplaner i år.

Kommissionen støtter medlemsstaterne i at udnytte muligheden for at **sænke kravet til iblanding af biobrændstoffer**, hvilket potentielt vil kunne reducere den andel af EU's landbrugsarealer, der benyttes til produktion af råprodukter til biobrændstof, og dermed lette presset på markederne for fødevarer og foder.

Hvad angår fiskerisektoren overvejer Kommissionen at aktivere Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfonds (EHFAF's) krisemekanisme⁶, der kan tages i brug med henblik på at afbøde virkningen af usædvanlige hændelser, der forårsager betydelige markedsforstyrrelser. Mekanismen giver medlemsstaterne mulighed for at yde kompensation til de erhvervsdrivende for tabt indkomst og andre økonomiske tab og til anerkendte producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer, som oplagrer fiskevarer⁷.

For at sætte medlemsstaterne i stand til at afhjælpe de alvorlige forstyrrelser i økonomien som følge af krigen i Ukraine vedtog Kommissionen den 23. marts 2022 nye selvstændige **midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte i krisetider**. Disse rammebestemmelser giver mulighed for at støtte virksomheder, der direkte eller indirekte er berørt af krisen, bl.a. landbrugere og fiskere, i form af likviditetsstøtte og støtte til dækning af de højere gas- og elektricitetsomkostninger. Bestemmelserne giver mulighed for at yde støtte, også i form af direkte tilskud, til producenter, der er berørt af krisen (f.eks. dem, der er berørt af væsentligt højere inputomkostninger til navnlig foder og gødning), samt støtte til energiintensive virksomheder (f.eks. gødningsproducenter og forarbejdningsindustrien).

På kort sigt giver **tilgængeligheden af foder** også anledning til bekymring. Husdyravlerne og akvakulturproducenterne er allerede i færd med at søge alternative forsyningskilder til erstatning for de forsyninger, der er gået tabt på grund af krigen. Nogle medlemsstater har besluttet undtagelsesvis og midlertidigt at gøre brug af den fleksibilitet vedrørende import i behørigt begrundede tilfælde, der allerede gives mulighed for i henhold til EU-lovgivningen⁸, så længe dette ikke bringer fødevarerens sikkerheden og forbrugernes sundhed i fare. Kommissionen overvåger sådanne nationale foranstaltninger. Endelig gøres der brug af markedsstøtteforanstaltninger for at støtte markedet for svinekød i lyset af de særlige vanskeligheder i denne sektor.

Høje gødningspriser tilskynder til en mere effektiv anvendelse og fremmer nytænkende brug af mere bæredygtige alternativer, hvilket bidrager til jord til bord-strategiens mål om at reducere tabet af næringsstoffer med 50 % inden 2030. Økologiske landbrug

⁶ Artikel 26, stk. 2, i forordning (EU) 2021/1139 om oprettelse af Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond (EHFAF).

⁷ I overensstemmelse med oplagringsmekanismen i artikel 30 og 31 i forordning (EU) nr. 1379/2013 om den fælles markedsordning for fiskevarer og akvakulturprodukter.

⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 396/2005 af 23. februar 2005 om maksimalgrænseværdier for pesticidrester i eller på vegetabiliske og animalske fødevarer og foderstoffer og om ændring af Rådets direktiv 91/414/EØF.

anvender f.eks. begrænsede mængder mineralsk gødning og er derfor mindre sårbare over for prisstigninger. På kort sigt skal **omkostningerne i forbindelse med og tilgængeligheden af mineralske gødningsstoffer** imidlertid fortsat være en prioritet i afventning af omstillingen til bæredygtige gødningstyper eller -metoder. Gødningsindustrien i EU skal have adgang til den nødvendige import, herunder gas til produktion af gødning inden for EU. Gødningspriserne og forsyningen til landbrugerne vil blive overvåget for at sikre, at udsigterne for EU-høsten ikke bringes i fare.

4. SIKRING AF FØDEVARESYSTEMETS MODSTANDSDYGTIGHED

4.1. Bæredygtige fødevaresystemer

Selv om kortsigtede nødhjælpsforanstaltninger er vigtige, erstatter de ikke behovet for at omlægge landbrugssektoren på lang sigt i retning af bæredygtighed og modstandsdugtighed.

Fødevarernes bæredygtighed er en grundlæggende forudsætning for fødevarerens sikkerhed. Uden den omstilling, der er beskrevet i jord til bord-strategien og biodiversitetsstrategien, vil fødevarerens sikkerhed være alvorligt truet på både mellemlang og lang sigt med uoprettelige konsekvenser på globalt plan. I forbindelse med gennemførelsen af disse strategier ønsker Kommissionen at **sikre, at den samlede produktivitet i EU's landbrugssektor og sektoren for fiskevarer og akvakulturprodukter ikke bringes i fare.**

Kommissionen, der er yderst bevidst om de indbyrdes forbindelser mellem vores sundhed, økosystemerne, forsyningskæderne, forbrugsmønstrene og jordklodens begrænsninger, gør i jord til bord-strategien rede for sin vision om et **fair, sundt og miljøvenligt fødevaresystem**. I nævnte strategi understreger Kommissionen betydningen af, at EU har et modstandsdugtigt fødevaresystem, således at borgerne under alle forhold sikres adgang til tilstrækkelige forsyninger af fødevarer til overkommelige priser, og betydningen af, at der omstilles til bæredygtige fødevaresystemer på en retfærdig og demokratisk måde i overensstemmelse med den europæiske søjles sociale rettigheder.

Den aktuelle krise viser med al tydelighed, hvor afhængigt EU's fødevaresystem er af importerede rå- og hjælpestoffer såsom fossile brændstoffer, gødning, foder og råstoffer. Dette bekræfter nødvendigheden af en **grundlæggende omstilling af EU's landbrug og fødevaresystemer**, således at de bliver bæredygtige — en omstilling, der skal ske i overensstemmelse med den europæiske grønne pagt og landbrugspolitikken efter reformen og fremmes af de foranstaltninger, der er foreslået i den langsigtede vision for EU's landdistrikter⁹.

En forbedret og reduceret anvendelse af rå- og hjælpestoffer (næringsstoffer og pesticider) og økologisk landbrug (som er mindre afhængigt af sådanne input) udgør fundamentet for omstillingen til et bæredygtigt landbrug. Ophør med unødvendigt udsmid til havs af fiskeressourcer, der blot går til spilde, og bekæmpelse af ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri vil kunne bringe fiskebestandene tilbage på bæredygtige niveauer. Den aktuelle krise sætter også fokus på omkostningerne ved manglende handling, herunder det presserende behov for at tackle udfordringerne med

⁹ En langsigtet vision for landdistrikterne — hen imod stærkere, mere forbundne, modstandsdugtige og velstående landdistrikter i 2040 (COM/2021/345 final).

hensyn til landbrugets produktivitet og de miljømæssige konsekvenser af indirekte ændringer i arealanvendelsen, også i tredjelande.

Innovation gennem forskning, viden, teknologi, agroøkologi og indførelse af bedste praksis kan mindske presset på inputomkostningerne uden at skade produktionskapaciteten og dermed føre til **produktivitetsstigninger på lang sigt** og bidrage til at realisere den grønne omstilling. Som noget endnu vigtigere vil dette bidrage til at skabe en grundlæggende ændring i samfundet ved at reducere madspild, tilskynde til en mere plantebaseret kost og opbygge partnerskaber med tredjelande med henblik på at udvikle bæredygtige fødevarer systemer. Bedre information om vores fødevarers bæredygtighed vil sætte forbrugerne i stand til at træffe det bæredygtige valg. Bekæmpelse af madtab og madspild mindsker presset på de begrænsede naturressourcer og fører til besparelser, ligesom en omfordeling af overskydende fødevarer hjælper dem, der har behov for det.

Det er nødvendigt at prioritere tiltag, der **øger udbyttet på bæredygtig vis** gennem både teknologisk og agroøkologisk innovation. Kommissionen vil foreslå nye regler for at gøre det lettere at bringe **plantebeskyttelsesmidler, der indeholder biologiske aktivstoffer**, i omsætning. Den undersøger også mulighederne for regler om **nye genomteknikker**, der potentielt vil kunne skabe plantesorter, der er mindre følsomme over for skiftende temperaturer og klimarelaterede trusler, mere modstandsdygtige over for planteskadegørere og mere effektive med hensyn til anvendelsen af gødning. For at beskytte jordens frugtbarhed har Horisont Europa-missionen "En jordpagt for Europa" til formål at etablere 100 levende laboratorier og udpege fyrtårsvirksomheder, som skal føre an i omstillingen hen imod en sund jordbund.

Den nuværende dramatiske krise bekræfter, at vi er nødt til at **fremskynde omstillingen af vores fødevarer system, således at det bliver bæredygtigt**, og vi er bedre rustet til at modstå kommende kriser. Som opfølgning på FN's topmøde i 2021 om fødevarer systemer agter Kommissionen at deltage i otte koalitioner¹⁰, der alle sigter mod omstilling af fødevarer systemer, modstandsdygtighed og bæredygtig produktivitetsvækst.

De strategiske planer under den fælles landbrugspolitik for perioden 2023-2027 kommer til at spille en afgørende rolle med hensyn til at støtte omstillingen til **bæredygtige landbrugsmetoder og modstandsdygtige produktionssystemer**, navnlig ved hjælp af en kombination af en mere resultatorienteret politisk ramme og et mere effektivt sæt politiske instrumenter og mekanismer. Dette vil være i fokus i forbindelse med Kommissionens kommende gennemgang af medlemsstaternes udkast til deres strategiske planer.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at sikre en **mere retfærdig fordeling af indkomststøtten** for navnlig at styrke modstandsdygtigheden i små og mellemstore bedrifter, der er sårbare over for udsving på markederne, der kan true kontinuiteten. Kommissionen tilskynder også medlemsstaterne til at gøre større brug af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne til at finansiere **risikostyringsværktøjer**, hjælpe landbrugerne med at klare indtægts- og indkomstab og støtte udviklingen af korte forsyningskæder og andre former for diversificering af

¹⁰ De otte koalitioner, som Kommissionen vil deltage i, er følgende: "Food is never waste", "Health Diets from Sustainable Food Systems for Children & all", "School Meals Coalition", "Aquatic and Blue foods", "Agroecology", "Zero Hunger", "Fighting food crises along the HDP nexus" og "Sustainable Productivity Growth". Flere oplysninger: <https://foodsystems.community/coalitions/>.

landbrugsindkomsten. Kommissionen bifalder også planerne om at lette landbrugernes **adgang til kredit**, som skal sætte dem i stand til at investere i bæredygtige produktionsmetoder, herunder produktion og anvendelse af vedvarende energi.

I denne forbindelse forventer Kommissionen også, at medlemsstaterne fastlægger og gennemfører den nye ordning med konditionalitet således, at der **bidrages mest muligt til klima- og miljømålene, og den potentielle indvirkning på produktionskapaciteten på kort sigt er mindst mulig**. I forbindelse med den minimumsandel af agerjorden, der skal afsættes til biodiversitet, bør der f.eks. i højere grad fokuseres på etablering og bevarelse af ikkeproduktive landskabstræk (hække og træer) end på brakjord (hvilket ville begrænse EU's produktionspotentiale).

Medlemsstaterne opfordres indtrængende til at revidere deres strategiske planer under den fælles landbrugspolitik med henblik på at støtte landbrugerne i at indføre metoder, **der optimerer effekten af gødning og dermed reducerer anvendelsen heraf**. Dette kan navnlig opnås ved hjælp af præcisionslandbrug, men økologisk landbrug, agroøkologi og en mere effektiv gødningsanvendelse på grundlag af rådgivning og uddannelse i næringsstofforvaltning spiller også en vigtig rolle. Medlemsstaterne bør udnytte mulighederne i deres strategiske planer fuldt ud i denne henseende, ligesom de bør optimere og reducere brugen af andre rå- og hjælpestoffer såsom antibiotika og pesticider og engagere sig i kulstofbindende dyrkning.

4.2. Styrket modstandsdygtighed ved at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer og importerede rå- og hjælpestoffer

En **modstandsdygtig fødevaresektor i EU forudsætter diversificerede importkilder og afsætningsmuligheder**, som tilvejebringes gennem en ambitiøs og robust handelspolitik, både multilateralt og gennem handelsaftaler. Krigen i Ukraine og markedernes reaktion har blotlagt **behovet for at afhjælpe den europæiske landbrugssektors og fiskeri- og akvakultursektors afhængighed af energi og energiintensiv import**.

Det er særligt vigtigt at **mindske afhængigheden af mineralsk gødning, der fremstilles ved hjælp af fossile brændstoffer. Kvælstofgødning** fremstilles hovedsagelig ved hjælp af naturgas (både som energikilde og som reaktant). Investeringer i den cirkulære bioøkonomi bidrager til at erstatte produkter, materialer og energi baseret på fossile stoffer og bidrager dermed til at dekarbonisere økonomien¹¹. Fremstilling af mineralsk gødning med ren teknologi er et vigtigt område for innovation. Kommissionen støtter omstillingen til **grøn ammoniak**¹², f.eks. for gødningsproducenter, gennem indførelsen af ren brint som beskrevet i Kommissionens strategi for brint¹³, der støttes af **den europæiske alliance for ren brint** og investeringer i størrelsesordenen 800 mio. EUR.

Fosfat og kaliumchlorid er vigtige næringsstoffer, som sikrer markafgrøder af høj kvalitet og et godt udbytte. Vi er stærkt afhængige af importen af begge næringsstoffer, eftersom de fleste forekomster findes i tredjelande, bl.a. Rusland, Kina, Marokko og

¹¹ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-value-chains_en.pdfhttps://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/factsheet-agri-water-nutrients-waste_en.pdf.

¹² Der ville kunne iværksættes projekter til en værdi af 30-35 mia. EUR på kort og mellemlang sigt, f.eks. i Spanien, Nederlandene, Østrig og Sverige.

¹³ COM(2020) 301 final.

Belarus. Eksporten af kaliumchlorid fra Rusland og Belarus tegner sig for 40 % af den globale handel. Som følge af de nyligt vedtagne sanktioner vil EU være nødt til at erstatte den andel, der importeres fra disse to lande, dvs. henholdsvis 60 % for kaliumchlorid og 35 % for fosfater, med andre kilder. De frihandelsaftaler, der allerede er indgået, kan gøre det lettere at købe disse rå- og hjælpestoffer fra andre lande. Kommissionen vil nøje overvåge situationen for at foregribe eventuelle mangler og om nødvendigt træffe midlertidige afhjælpende foranstaltninger for at lette denne leverandørsøgning.

Unionen vil via **Horisont Europa** investere yderligere i forskning og innovation med henblik på at finde en erstatning for anvendelsen af kunstgødning og fremskynde omstillingen til bæredygtige, cirkulære og ressourceeffektive fødevarer systemer i EU. Der vil inden for rammerne af Horisont Europas arbejdsprogrammer for 2021-2022 blive afsat et betydeligt budget på 268,5 mio. EUR til de sektorer, der beskæftiger sig med cirkularitet og bioøkonomi. I tillæg hertil vil det europæiske partnerskab om et cirkulært biobaseret Europa få tildelt op til 1 mia. EUR over en syvårig periode, hvilket vil styrke primærproducenternes stilling. Dette støtter de lovende løsninger, der er udpeget i EU's bioøkonomistrategi, som f.eks. **fremme af en bæredygtig anvendelse af biomasse, genvinding af værdifulde næringsstoffer** (herunder fosfater¹⁴, og næringsstoffer fra husdyrgødning) og **fremstilling af biobaserede alternativer** (bl.a. ved at anvende biprodukter, restprodukter og affaldsstrømme) til at lukke næringsstofkredsløbet og samtidig beskytte kvaliteten af vores vand, luft og jord. Adgangen til det indre marked for produkter fra den cirkulære økonomi vil blive lettet¹⁵. Kommissionen vil fortsat overveje yderligere sikre lovgivningsmæssige skridt for at give flere muligheder for at anvende genvundne næringsstoffer fra husdyrgødning. Kommissionen vil desuden i samarbejde med medlemsstaterne udarbejde en handlingsplan for integreret forvaltning af næringsstoffer med det formål at bekæmpe forurening med næringsstoffer ved kilden og øge bæredygtigheden i husdyrsektoren.

I de industrialiserede lande er energiforbruget i landbrugssektoren og til produktion af fiskevarer og skaldyr produkter allerede faldet som følge af effektivitetsgevinster¹⁶. Der er plads til yderligere forbedringer, f.eks. ved at **effektivisere anvendelsen af kvælstof, udnytte biomasse og reducere madspild**. Måltrettet forskning og innovation skal tage sigte på en yderligere effektivisering af gødningsanvendelsen på bedriftsniveau, bl.a. ved at anvende **præcisionslandbrugsteknikker**. Desuden bidrager EU-finansiering til at fremme forskning i bæredygtige fødevarer produktionssystemer, herunder **blandet landbrug, agroøkologi og økologisk landbrug**. Bælgrugtafgrøder, der binder kvælstof og bruger mindre kvælstofgødning, spiller en stor rolle i disse produktionssystemer og vil få særlig opmærksomhed. Der kan opnås en reduktion af forbruget af diesel til traktorer ved hjælp af innovative metoder, der reducerer brugen af plantebeskyttelsesmidler og mekanisk ukrudtsbekæmpelse.

En **bæredygtig forvaltning af fiskebestande** kombineret med mere energieffektive fiskerfartøjer vil også bidrage til en reduktion af anvendelsen af fossile brændstoffer til produktion af fiskevarer og skaldyr produkter.

¹⁴ Eksempel: "Phos4You: deploying phosphorus recycling from wastewater in North-West Europe" (om genanvendelse af fosfor fra spildevand) [Phos4You - PHOSphorus Recovery from waste water FOR YOUr Life | Interreg NWE \(nweurope.eu\)](https://www.phos4you.eu/).

¹⁵ Som følge af ikrafttrædelsen den 15. juli 2022 af forordning (EU) 2019/1009 om tilgængeliggørelse på markedet af EU-gødningsprodukter.

¹⁶ Crippa et al. (2021) Nature Food. <https://www.nature.com/articles/s43016-021-00225-9>.

Fremskyndelse af produktionen af og anvendelsen af vedvarende energi er en anden prioritet, som finansieringen inden for rammerne af de strategiske planer under den fælles landbrugspolitik, EHFAF¹⁷ og Next Generation EU bidrager til. Produktion af elektricitet på bedriften ved hjælp af vind, sol eller biogas vil ikke alene gøre disse bedrifter mere modstandsdygtige, men også bidrage til at sikre den europæiske energiforsyning og gøre den mere bæredygtig. I denne krise skal vi undgå, at anvendelsen af fødevare- og foderafgrøder som råmateriale til biobrændstoffer stiger. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at øge investeringerne i biogas fra bæredygtige biomassekilder fra bedrifter eller bedriftscooperativer, herunder navnlig affald og restprodukter fra landbrug og akvakultur, hvilket vil fastholde den økonomiske værdiskabelse i landdistrikterne.

Mindre afhængighed af importeret foder indgår i den bredere omstilling af EU's fødevaresystem, herunder et skift i retning af en mere plantebaseret kost og sikring af et mere modstandsdygtigt og selvstændigt fødevaresystem. Det Europæiske Råd opfordrede i Versailleserklæringen til, at **EU's produktion af planteproteiner fremmes**.

Mindst 19 medlemsstater har til hensigt at gøre brug af mulighederne i deres strategiske planer under den fælles landbrugspolitik for perioden 2023-2027 for at yde "koblet støtte" til proteinafgrøder. Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til som led i **bæredygtige landbrugssystemer baseret på forskellige foderkilder** også at gøre brug af andre muligheder for at støtte produktionen af planteproteiner, herunder særlige sektorspecifikke interventioner. Kommissionen vil i sin sammenfattende rapport om medlemsstaternes strategiske planer under den fælles landbrugspolitik¹⁸ sætte særligt fokus på proteinafgrøder, ligesom den vil foretage en gennemgang af den politik, som den gjorde rede for i sin rapport fra 2018 om udviklingen af planteproteinsektoren i EU¹⁹.

¹⁷ Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond.

¹⁸ Artikel 141, stk. 2, i forordning (EU) 2021/2115.

¹⁹ COM(2018) 757 final.

Kommissionen vil:

- via **Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede (FEAD)** støtte EU-medlemsstaternes indsats for at levere fødevarebistand og/eller elementær materiel bistand til de socialt dårligst stillede
- **tilvejebringe en støttepakke på 500 mio. EUR** med henblik på at støtte de hårdest ramte landbrugere
- tage **markedsstøtteforanstaltninger** i brug for at støtte specifikke markeder og give mulighed for senere på året at udbetale højere **forskud på direkte betalinger**
- anvende nye selvstændige **midlertidige rammebestemmelser for statsstøtte i krisetider**
- give medlemsstaterne mulighed for at **fravige visse forgrønnelsesforpligtelser i 2022** med henblik på at tage yderligere landbrugsjord med i produktionen.

Medlemsstaterne opfordres til:

- at anvende de nye strategiske planer under den fælles landbrugspolitik til at **prioritere investeringer, der mindsker afhængigheden af gas og brændstoffer og rå- og hjælpestoffer** såsom pesticider og gødning, f.eks. ved at:
 - investere i bæredygtig biogasproduktion for at mindske afhængigheden af russisk gas
 - investere i præcisionslandbrug for at mindske afhængigheden af syntetiske og mineralske gødningsstoffer samt kemiske pesticider
 - yde støtte til kulstofbindende dyrkning for at mindske udledningen af drivhusgasser og skaffe bedre indkomster for landbrugerne
 - yde støtte til agroøkologiske metoder for at mindske afhængigheden af kemiske rå- og hjælpestoffer og sikre varig fødevarerikkerhed
- **sikre effektiviteten og dækningen af sociale beskyttelsessystemer** og adgang til væsentlige tjenester for dem, der har behov for det.

5. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

En uprovokeret krig på det europæiske kontinent har igen resulteret i manglende fødevarerikkerhed i Ukraine, der råder over nogle af de mest frugtbare jorde i Europa.

I Versailleserklæringen opfordrer Det Europæiske Råd Kommissionen til hurtigst muligt at fremlægge forslag til, hvordan problemet med de stigende fødevarepriser og spørgsmålet om global fødevarerikkerhed kan løses. Denne meddelelse indeholder en oversigt over de foranstaltninger, der er eller straks vil blive truffet for at understøtte fødevarerikkerheden for borgerne i Ukraine og i lande med fødevareunderskud. Den adresserer spørgsmålet om fødevarers prisoverkommelighed i EU og de specifikke udfordringer på kort sigt for producenter, der står over for høje inputomkostninger. Den minder om Kommissionens engagement i den grønne pagt og i jord til bord-strategien og udstikker de foranstaltninger, der skal træffes på mellemlang sigt for at støtte omstillingen til et bæredygtigt fødevarerystem.

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til aktivt og hurtigt at gennemføre de nødvendige foranstaltninger til at løse presserende problemer og afhjælpe sårbarheder på lang sigt. Medlemsstaterne er i stand til at træffe mange af disse foranstaltninger uden yderligere retsregler på EU-niveau. Kommissionen opfordrer navnlig medlemsstaterne til om nødvendigt at revidere deres strategiske planer under den fælles landbrugspolitik for at sikre fødevarerens modstandsdygtighed.

Samtidig vil Kommissionen styrke sin indsats og intensivere sit samarbejde med internationale organisationer og andre nøgleaktører for rettidigt og effektivt at afhjælpe konsekvenserne af den russiske invasion af Ukraine for den globale fødevarer sikkerhed.